

Speerpunt Duurzaamheid

Speerpunt Duurzaamheid

Inleiding en samenvatting

Duurzaamheid is een van de speerpunten in het collegeprogramma 2009-2014 van de gemeente Bloemendaal. Het college heeft daarom opdracht gegeven tot het ontwikkelen van een duurzaamheidsvisie en het uitwerken van een bij de visie behorend actieprogramma.

Dit document bevat achtereenvolgens:

- Het **visiedocument** “Bloemendaal, duurzaam pronkstuk van Zuid-Kennemerland”. De visie is geschreven als een uitdagend stuk en moet niet gezien worden als een vaststaand beleidsdocument maar als een leidraad. De visie laat een lange termijn beeld zien van een duurzaam Bloemendaal. Naar aanleiding van workshops is dit beleid verder ingekleurd met inachtneming van de huidige inzichten en de thans bekende technieken. De komende jaren zullen de ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid nog een enorme sprong maken. Denk hierbij aan nieuwe technologieën, gemeente overstijgende initiatieven en politieke ontwikkelingen. De hierbij behorende nieuwe toepassingen zijn nu nog onontgonnen terrein. Daarom is de visie geschreven als een wenkend perspectief.
- Een visualisatie van de **Thema's en doelstellingen**. Om tot een geactiveerde visie te komen is een bijeenkomst met vertegenwoordigers van de bestuursdienst georganiseerd. Vanuit de diverse vakgebieden is gereflecteerd op het visiedocument. Vervolgens zijn er zes thema's gedefinieerd waarbinnen de visie concreet gemaakt is. Per thema zijn de drijvende factoren benoemd en zijn twee of meer doelstellingen geformuleerd. Deze doelstellingen vormen de basis voor het actieprogramma.
- Het **actieprogramma** bevat korte (tot 2014), middellange (2014-2018) en lange termijn acties (2018-2030). Met name de invulling van het korte termijn actieprogramma (tot 2014) geeft een beeld hoe concreet gestart kan worden met de uitwerking van de visie. Het actieprogramma wordt de komende tijd uitgewerkt. De uitgewerkte acties worden opgenomen in een jaarlijks duurzaamheidsprogramma.

Duurzaamheidsvisie Bloemendaal 2030

“Bloemendaal, duurzaam pronkstuk van Zuid-Kennemerland”

Anno 2030 is Bloemendaal een duurzaam pronkstuk binnen Zuid-Kennemerland. De bevolking is weliswaar deels vergrijsd, maar energiek en ondernemend. Daarnaast weten jonge mensen Bloemendaal in toenemende mate te vinden als omgeving waar werken, wonen en gezinsleven prima met elkaar te combineren zijn. De gemeente is een oase van groen, fraaie architectuur en een gewilde woongemeente. Qua leefomgeving lijkt veel bij het oude te zijn gebleven, Bloemendaal is nog steeds Bloemendaal. Toch is er veel veranderd de afgelopen decennia.

De Bloemendaler is zich, mede geïnspireerd door de gemeente, duurzamer gaan gedragen. Niet alleen op energiegebied, maar ook in ogenschijnlijk simpele zaken als meer gebruik maken van de fiets en het kopen van duurzame artikelen. Investerings worden niet langer alleen op aanschafwaarde beoordeeld maar op de totale kosten van de levensduur inclusief gebruikskosten, onderhoud en recyclekosten. De gemeente Bloemendaal is door haar duurzame inkoopbeleid een belangrijke inspirator geweest achter deze cultuuromslag. Duurzame producten kan men verkrijgen in de meest duurzame winkelstraten van Zuid-Kennemerland, waar het aanbod inmiddels zeer ruim is en ook binnen de regio gretig aftrek vindt. De horeca en middenstand spinnen garen bij deze ontwikkeling, want door voorop te lopen onderscheiden ze zich. De gemeente heeft deze ontwikkelingen geïnitieerd en gesteund en is een “fair-trade” gemeente. De jeugd heeft de toekomst, op basisscholen en voortgezet onderwijs wordt veel aandacht besteed aan het vak “duurzaamheid”. De jongeren dragen het geleerde als vanzelfsprekend weer over op de oudere generaties en leveren zo een belangrijke bijdrage in duurzaam denken en doen.

Lifestyle

Voor de bewoners en bedrijven in Bloemendaal is duurzame (ver)bouw een minimale vereiste. Naast het gebruik van duurzame energiebronnen zijn woningen geïsoleerd. Hierdoor is de energiebehoefte afgenomen. Door de toegenomen kennis op materiaalgebied zijn nieuwbouw en verbouw veel duurzamer. Bouwmaterialen worden grotendeels hergebruikt in plaats van toegevoegd aan de berg bouw- en sloopafval. De meeste woningen zijn levensloopbestendig gemaakt. Een mooi voorbeeld van duurzame gebiedsontwikkeling is het Park Brederode, dat in de jaren 2009-2015 duurzaam ontwikkeld is met oog voor dubbel ruimtegebruik, natuur en energiezuinige woningen.

Duurzame (ver)bouw

Duurzame decentrale energieopwekking vindt op grote schaal en in regionaal verband plaats binnen de gemeentegrens. Veel bestaande bouw wordt niet langer alleen op aardgas verwarmd, maar door een combinatie van “groen” gas en op biomassa gestookte micro-WKK. Elektriciteit wordt op grote schaal opgewekt via dunne zonnepanelen of fotogevoelige verf. Waren duurzame energiebronnen decennia geleden nog erg in het oog springend, tegenwoordig zijn ze esthetisch verantwoord en in de bouw geïntegreerd. Zonne-energie is sinds 2020 zonder subsidie rendabel ten opzichte van “grijze” stroom die centraal wordt

*Duurzame
decentrale
energieopwek
king*

opgewekt in kolen- of gasgestookte centrales. Het gebruik van duurzame lokale energiebronnen is verder in populariteit gestegen door het groeiende bewustzijn dat fossiele brandstoffen medeveroorzaker zijn van het klimaatprobleem. Bovendien zijn ze eindig en leiden ze stelselmatig tot geopolitieke conflicten. De sterk toegenomen fossiele brandstofprijzen dragen tevens bij aan de energietransitie. Een slim netwerk zorgt ervoor dat vraag en aanbod van energie goed op elkaar zijn afgestemd, waardoor efficiënt met energie kan worden omgegaan. Zo worden apparaten automatisch in- of uitgeschakeld afhankelijk van het aanbod aan energie. Decentraal opgewekte energie die niet ter plaatse wordt gebruikt kan zonder problemen aan het netwerk worden geleverd.

Mobiliteit

De bereikbaarheid van het nog altijd populaire strand Bloemendaal aan Zee is sterk verbeterd door een lightrailverbinding. Door het verbeterde OV zijn de files op de N200 en N201 op zomerse dagen sterk afgenomen, wat de luchtkwaliteit en verkeersveiligheid in Bloemendaal en buurgemeenten ten goede is gekomen. Aan de oostkant van Haarlem zijn bovendien goede transferia aanwezig voor automobilisten die het laatste stuk per openbaar vervoer willen afleggen. Binnen de gemeente is een geavanceerd fietspadennetwerk aangelegd, waardoor langzaam verkeer zoals fiets en Segways veiliger en makkelijker kunnen circuleren.

*Duurzaam
bedrijfsleven*

Ook het bedrijfsleven heeft de voordelen van een duurzame bedrijfsvoering opgepakt. De hippe horecavoorzieningen aan het strand Bloemendaal aan zee zijn verregaand onafhankelijk van de centrale nutsvoorzieningen door gebruik van wind- en zonne-energie en “grijs” water.

*Sport &
Cultuur*

Sport levert een belangrijke bijdrage aan de sociale cohesie binnen Bloemendaal. De “Mussen” zijn voor de 30e keer landskampioen geworden in hun multifunctionele sportaccommodatie ‘De Nooijer’, genoemd naar hun hockeycoryfee uit de jaren ‘10 van deze eeuw. Daarnaast is er volop aandacht voor de breedtesport, binnen de relatief kleine gemeente Bloemendaal zijn alleen al zeven tennisclubs en bijna 7.000 leden van hockeyverenigingen aanwezig. Sport, sociale voorzieningen en wonen gaan prima samen, zoals blijkt uit de combinatie van woningen, voetbalvereniging, buurthuis en tennisvereniging in Vogelenzang. Ook bij de sportaccommodaties staat duurzaamheid hoog in het vaandel. Kunstgrasvelden zijn bijvoorbeeld volledig recyclebaar en zijn vrij van milieuschadelijke stoffen. De verenigingen zijn in staat hun eigen energie voor hun bedrijfsvoering op te wekken. Er zijn oplaadpunten voor elektrisch rijden op de parkeerterreinen van de sportverenigingen en accommodaties. Cultuur is een andere belangrijke verbindende factor binnen de Bloemendaalse gemeenschap. Sinds jaar en dag is theaterpodium Caprera gedurende het zomerseizoen de ontmoetingsplek.

*Gemeentelijke
huisvesting*

De gemeentelijke organisatie heeft sinds 2010 invulling gegeven aan haar ambitie om een voorbeeldfunctie te vervullen op het gebied van duurzaamheid. Gemeentelijke nieuwbouw is duurzaam volgens de algemeen geaccepteerde Duurzaam Bouwen standaard en is sinds 2020 energieneutraal. Bestaande publieke gebouwen zijn zo goed mogelijk verduurzaamd met minimale inspanning (20%) en maximaal effect (80%).

Sinds de eerste oplaadpunten in 2011 zijn geplaatst heeft elektrisch rijden een stormachtige ontwikkeling doorgemaakt. Het gemeentelijk wagenpark is volledig overgegaan op elektrisch vervoer, binnen de gemeente is ondertussen een dicht netwerk ontstaan van openbare en private oplaadpunten. Binnen de gemeentelijke organisatie is de (elektrische) fiets het meest populaire vervoermiddel.

Ambtenaren en bestuurders van de gemeente Bloemendaal hebben duurzaamheid hoog in het vaandel staan. Al het beleid wordt getoetst aan duurzaamheidcriteria die soms generiek zijn maar in een aantal gevallen ook maatwerk vragen. Zo wordt met de inrichting van de openbare ruimte rekening gehouden met zaken als de levenscyclus en hergebruikmogelijkheden van materialen, maar ook met de bereikbaarheid voor minder validen. De openbare verlichting is dankzij de nieuwste verlichtingstechniek zowel sfeervol als energiezuinig en draagt bij aan de veiligheid. Openbare verlichting is bovendien perfect afgestemd op de omgevingsbehoefte. Door haar duurzame inkoopbeleid heeft de gemeente aanzienlijk bijgedragen aan een duurzame bedrijfsvoering en het verduurzamen van haar toeleveranciers. Dit beleid wordt niet alleen in Bloemendaal gevoerd, maar ook in buurgemeenten. Bloemendaal is sinds 2012 CO₂ neutraal door vrijwillige compensatie via de Gold Standard. Deze compensatie is door alle genomen maatregelen overigens tot een fractie van het oorspronkelijke bedrag gereduceerd.

Wethouder Anna van Wenckend tot Perspectief bedenkt bij zichzelf als ze plaatsneemt in het cultuurcentrum Caprera voor een optreden van de band SolarPower dat er veel ten goede is veranderd de afgelopen 20 jaar. Hoewel niet alles is bereikt, zijn de belangrijkste doelstellingen uit de Duurzaamheidsvisie uit 2010 gehaald. Een bezetting in het college van B&W en de gemeentelijke organisatie die een afspiegeling vormt van de bevolkingssamenstelling is daar een mooi voorbeeld van. De burgers, bedrijven en instellingen binnen de gemeente Bloemendaal zijn veel actiever dan vroeger betrokken bij de vorming van het beleid. Er valt nog veel te dromen, want 2050 komt dichterbij en vraagt om een geactualiseerde Visie.

Definitie duurzaamheid in Bloemendaal:

Duurzaamheid is het minimaliseren van de Bloemendaalse voetafdruk. Niet alleen op energie- en materiaalgebied, maar ook op ecologische vlak. Op sociaal gebied wil de gemeente Bloemendaal een bijdrage leveren door een leefomgeving te creëren waar mensen graag wonen, werken, recreëren en verblijven. Duurzaamheid biedt kansen voor de economie in de gemeente. De gemeente Bloemendaal fungeert als aanjager en inspirator achter verduurzaming van de gemeente als geheel.

DE GEMEENTE BLOEMENDAAL IN 2030

Samenvattend perspectief

PEOPLE

- Een duurzame levensstijl is vanzelfsprekend voor zowel jong als oud.
- Mensen voelen zich thuis in Bloemendaal door het duurzame profiel dat de gemeente uitdraagt.
- Sport en cultuur leveren een belangrijke bijdrage aan de sociale cohesie binnen Bloemendaal. Duurzaamheid staat hoog in het vaandel bij alle sport- en cultuuraccommodaties.
- Bloemendaal is trots op haar stranden, duinen, landgoederen en dorpskernen en zelfbewuste burgers dragen actief bij aan een duurzamer klimaat.
- Bloemendaal richt de openbare ruimte op een voor iedereen toegankelijke wijze in.

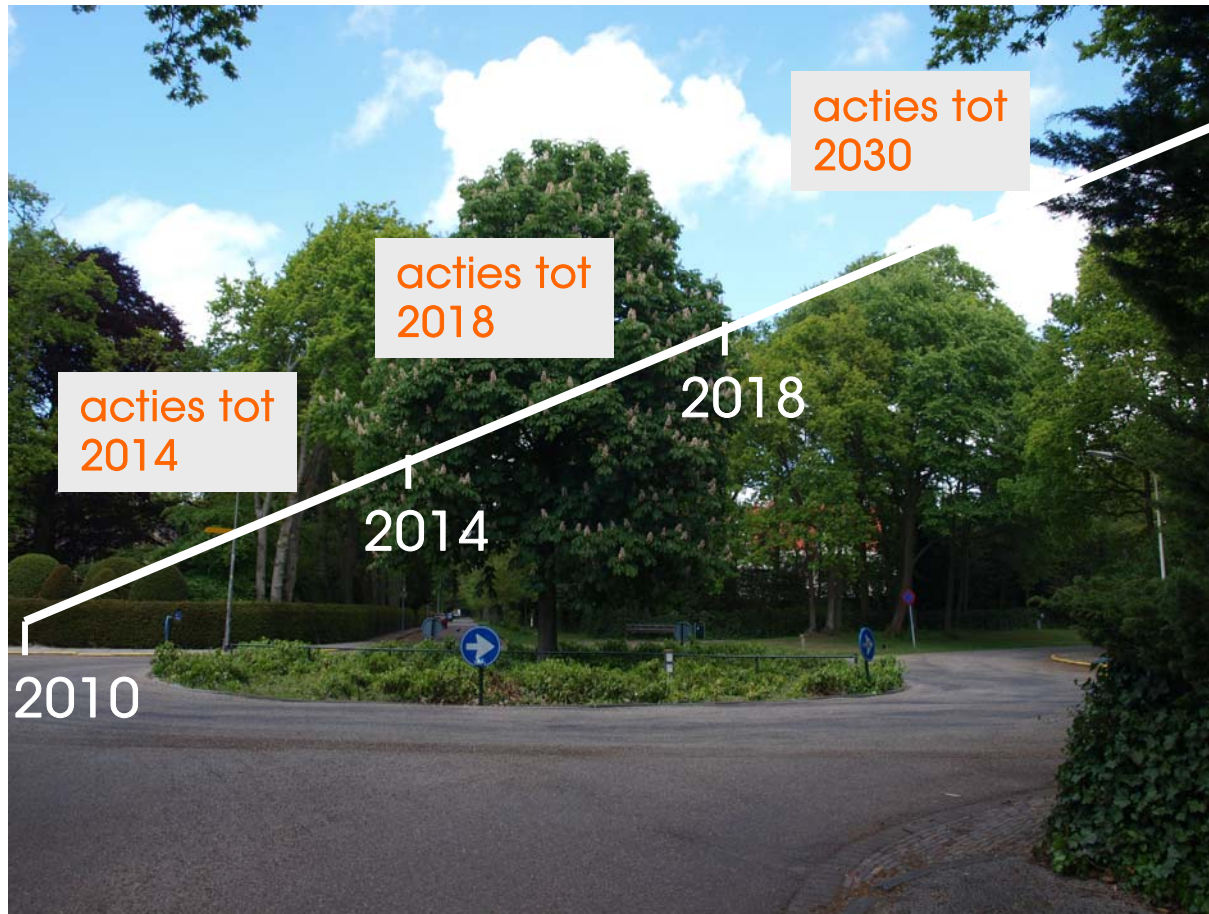
PLANET

- Bloemendaal beschikt over een efficiënt openbaar vervoer, een aantal transferia nabij Haarlem, goede fietsvoorzieningen en biedt voldoende oplaadpunten voor elektrisch vervoer.
- 15% van de lokale energiebehoefte wordt via duurzame energiebronnen gerealiseerd waarbij de centraal opgewekte energie zonder problemen kan worden teruggeleverd aan het netwerk.
- De CO₂-uitstoot is maximaal 74 kton.
- Nieuwe woningen en andere gebouwen zijn energieleverend en tevens levensloopbestendig.
- Bestaande woningen worden maximaal verduurzaamd.
- Duurzaam materiaalgebruik (eigenschappen, hergebruik) is de norm.

PROFIT

- Het bedrijfsleven, middenstand en horeca hebben de voordelen van duurzaamheid ontdekt en handelen ernaar.
- De gemeente voert een beleid waarbinnen alle nieuwe initiatieven worden getoetst aan duurzaamheidcriteria.
- De gemeente koopt duurzaam in waarbij "Total Cost of Ownership" economisch de doorslag geeft.
- Bloemendaal profileert zich behalve met het meest hippe strand van Nederland, ook met de meest duurzame winkelstraten van Kennemerland.
- Bezienswaardigheden vervullen een belangrijke educatieve rol in de regio.

De weg naar een duurzaam Bloemendaal

- thema 1: Klimaat & Energie
- thema 2: Duurzame (ver)bouw
- thema 3: Mobiliteit
- thema 4: Duurzaam bedrijfsleven en horeca
- thema 5: Sport en Cultuur
- thema 6: Duurzaam gedrag

Doelstellingen

Klimaat en energie:

- 15% v.d. totale energiebehoefte via duurzame energiebronnen realiseren
- Oprichting DEOB m.b.v. energieleverancier en inzettend op mogelijkheden biogas/houtvergisting en wind/zon
- 100% v.d. electriciteitsvraag van de gemeentelijke organisatie wordt decentraal opgewekt

Duurzame (ver)bouw:

- Maximale verduurzaming van alle bestaande gebouwen tot tenminste energielabel B
- Alle nieuwbouw klimaatneutraal bouwen
- Tenminste 30% reductie CO2 footprint van gemeentelijke gebouwen

Mobiliteit:

- Terugdringen conventionele autobewegingen
- Introductie elektrisch personenvervoer naar en van het strand
- Gemeentelijke voorbeeld-functie in duurzaam vervoer door 100% gebruik duurzame vervoersvormen

Duurzaam gedrag:

- Invoeren gedifferentieerd afvalscheidingsysteem waarbij duurzaam gedrag verder wordt gestimuleerd
- Stimuleren nieuwe duurzaamheidsinitiatieven door beloning van gewenst gedrag en professionele communicatie hierover

Sport en Cultuur:

- Stimulering duurzame invulling van sportfaciliteiten, kunstgrasvelden e.d.
- Uitbouwen regionale rol in andere sporten en vrijetijdsbestedingen

Duurzaam bedrijfsleven en horeca:

- Realiseren duurzaam ondernemerschap door ondersteuning horeca, middenstand en bezienswaardigheden
- Gemeente Bloemendaal Fairtrade gemeente

Duurzaamheidsvisie Bloemendaal 2030						
Bloemendaal wil in 2030 een duurzaam pronkstuk zijn binnen Zuid-Kennemerland. Duurzaamheid betekent het minimaliseren van de Bloemendaalse voetafdruk. Niet alleen op energie- en materiaalgebied, maar ook op ecologisch vlak. Op sociaal gebied wil de gemeente Bloemendaal een bijdrage leveren door een leefomgeving te creëren waar mensen graag wonen, werken, recreëren en verblijven. Duurzaamheid biedt tevens kansen voor de economie in de gemeente. De gemeentelijke organisatie fungeert als aanjager en inspirator achter verduurzaming van de gemeente als geheel.						
Uit een brede oriëntatie binnen de gemeente (Gemeenteraad, College van B&W, externe belangengroepen, gemeentelijke diensten) in de maanden april - juli 2010 zijn zes duurzaamheidsthema's gedefinieerd met per thema 2 of meer doelstellingen. Deze doelstellingen vormen de basis voor een actieplan met daarin opgenomen acties tot 2014, middellange termijn (2014-2018) en lange termijn (2018 - 2030).						
Thema's :	Drijvende factor	Doelstelling 1	Doelstelling 2	Doelstelling 3	Prioriteit	
1	Klimaat & Energie	Directe drijvende factoren zijn de klimaatverandering als gevolg van het stijgend gebruik van fossiele brandstoffen, de voorzieningszekerheid en de betaalbaarheid van energie. Hoewel een omslag naar duurzame energievormen een zaak voor de langere termijn is, wil Bloemendaal in 2030 tenminste 15% van de totale energievraag in haar gemeente middels duurzame energie leveren.	15% van de totale energiebehoefte via duurzame energiebronnen realiseren (zon, biogas, aardwarmte, urban wind) wind)	Oprichting DEOB (Duurzame Energieopwekking Bloemendaal) met behulp van energieleverancier en inzet op mogelijkheden biogas/houtvergisting en wind/zon	100% van de elektriciteitsvraag van de gemeentelijke organisatie wordt decentraal duurzaam opgewekt	Hoog
2	Duurzame (ver)bouw	70% van al het energieverbruik in Bloemendaal wordt veroorzaakt door ruimteverwarming en elektriciteitsgebruik in gebouwen. Dit telt op naar een CO2 uitstoot van ca. 70 Kton per jaar. 53 Kton hiervan komt voor rekening van woningen. Nog meer dan in andere gemeenten is hier dus veel winst te behalen. Tevens beïnvloedt het gebruik van duurzame materialen de leefomgeving en verdient ook de nodige aandacht.	Reductie CO2 uitstoot met 30% in 2030 naar max. 50 Kton voor gebouwde omgeving middels maximale verduurzaming van alle bestaande gebouwen tot tenminste energielabel B	Alle nieuwbouw klimaatneutraal bouwen	Tenminste 30% reductie van de CO2 footprint van de gemeentelijke gebouwen	Hoog
3	Mobiliteit	Op de tweede plaats in CO2 footprint staat Verkeer & Vervoer (ca. 30 Kton per jaar). Niet inbegrepen is de uitstoot aan CO2, fijnstof en stikstofoxide dat door transit reizigers wordt veroorzaakt. Dit beïnvloedt niet alleen het milieu, maar ook de leefbaarheid in de gemeente.	Terugdringen van conventionele autobewegingen in en door de Gemeente door stimuleren van fiets, aanleg transferia, oplaadpunten elektrisch rijden en parkeerbeleid strand	Introductie van elektrisch personenvervoer naar en van het strand via een Lightrail verbinding	Vervullen van de gemeentelijke voorbeeldfunctie in duurzaam vervoer door 100% gebruik van duurzame vervoersvormen	Hoog
4	Duurzaam bedrijfsleven en horeca	Bloemendaal gedraagt zich - mede geïnspireerd door de gemeente - steeds duurzamer. Er is een gezonde interesse van strandpaviljoens en horeca in duurzame producten en energievormen omdat dit nieuwe kansen biedt. Ook hierin kan Bloemendaal zich verder onderscheiden in de regio en initiatieven op dit vlak verdienen alle steun vanuit de gemeente	Realiseren van duurzaam ondernemerschap middels ondersteuning aan horeca, middenstand en bezienswaardigheden	Gemeente Bloemendaal is een Fairtrade gemeente		Hoog
5	Sport & Cultuur	Sport speelt een belangrijke rol in de sociale cohesie binnen een gemeente. Bloemendaal heeft reeds een toonaangevende positie veroverd in bijv. hockey en vervult in deze sport met meer dan 7000 leden een belangrijke regionale rol in Zuid-Kennemerland. Deze rol zou breder ingezet kunnen worden via een 'levenlang sport' programma. Naast de sociale component zijn er ook directe duurzaamheidscomponenten als het cradle to cradle concept voor kunstgrasvelden, duurzaam energiegebruik voor veldverlichting e.d.	Duurzame invulling van sportfaciliteiten, kunstgrasvelden e.d. stimuleren	Regionale rol verder uitbouwen in andere sporten en vrije tijdsbestedingen		Midden
6	Duurzaam gedrag	Bloemendaal is een oase van groen, fraaie architectuur en een gewilde woongemeente. De Bloemendaler is zich duurzamer gaan gedragen, niet alleen op energiegebied, maar ook in het scheiden van afval. Het bewustzijn van de mooie leefomgeving is toegenomen. Dit gedrag dient verder gestimuleerd te worden en de gemeente wenst hier een inspirerende rol in te spelen.	Invoeren van een gedifferentieerd afvalscheidings systeem waarbij duurzaam gedrag verder wordt gestimuleerd	Stimuleren van nieuwe duurzaamheidsinitiatieven middels beloning van gewenst gedrag en professionele communicatie hierover		
Voorwaarden (gemeentelijke organisatie) :						
Effectieve gemeentelijke bedrijfsvoering		Processen, Cultuur en Organisatie				
Voorbeeldgedrag gemeente		Cultuur				
Stimuleren duurzame energie programma's		Processen en Organisatie				
Meten = Weten: inzichtelijk maken energieverbruik en CO2 uitstoot p		(IT) Technologie, Processen				

